

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2019. július 3.*

„Fellebbezés – Európai uniós védjegy – Megszűnés megállapítása iránti eljárás – Boswelan szóvédjegy – Tényleges használat – Hiány – A védjegy gyógyszer-forgalombahozatali engedély iránti kérelem benyújtása előtt, klinikai vizsgálat keretében történő használata – A használat elmaradásának jogos indoka – Fogalom”

A C-668/17. P. sz. ügyben,

a **Viridis Pharmaceutical Ltd** (székhelye: Tortola, Brit Virgin-szigetek [Egyesült Királyság], képviselik: C. Spintig, S. Pietzcker és M. Prasse Rechtsanwälte)

fellebbezőnek

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2017. november 28-án benyújtott fellebbezése tárgyában,

a többi fél az eljárásban:

az **Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO)** (képviselet: S. Hanne, meghatalmazotti minőségben)

alperes az elsőfokú eljárásban,

a **Hecht-Pharma GmbH** (székhelye: Hollnseth [Németország], képviselik: J. Sachs és C. Sachs Rechtsanwälte)

beavatkozó fél az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: M. Vilaras tanácselnök, K. Jürimäe (előadó), D. Šváby, S. Rodin és N. Piçarra bírák,

főtanácsnok: M. Szpunar,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

a főtanácsnok indítványának a 2019. január 9-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: német.

Ítéletet

- 1 Fellebbezésével a Viridis Pharmaceutical Ltd (a továbbiakban: Viridis) az Európai Unió Törvényszéke azon 2017. szeptember 15-i Viridis Pharmaceutical kontra EUIPO – Hecht-Pharma (Boswelan) ítéletének (T-276/16, nem tették közzé, a továbbiakban: megtámadott ítélet, EU:T:2017:611) hatályon kívül helyezését kéri, amelyben a Törvényszék elutasította az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) ötödik fellebbezési tanácsának a Hecht-Pharma GmbH és a Viridis közötti, megszűnés megállapítása iránti eljárásra vonatkozó, 2016. február 29-i határozata (R 2837/2014-5. sz. ügy, a továbbiakban: vitatott határozat) hatályon kívül helyezésére irányuló kérelmét.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

- 2 A Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó marrakesh-i egyezmény 1C. mellékletében szereplő, a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás az Európai Közösség nevében a többoldalú tárgyalások uruguayi fordulóján (1986–1994) elért megállapodásoknak a Közösség nevében a hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében történő megkötéséről szóló, 1994. december 22-i 94/800/EK tanácsi határozattal került jóváhagyásra (HL 1994. L 336., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás: 11. fejezet, 21. kötet, 80. o.) (a továbbiakban: TRIPs-megállapodás). A TRIPs-megállapodás 19. cikkének (1) bekezdésében a lajstromozott védjegy használatának követelményét a következő összefüggésben említi:

„Amennyiben a lajstromozás fenntartásához a lajstromozott védjegy használata szükséges, a lajstromozás csak akkor törölhető, ha a védjegyet legalább három évig folyamatosan nem használták, hacsak a védjegytulajdonos nem indokolja kellően a használat hiányát. A használat elmaradásának jogos indokai közé tartoznak a védjegytulajdonos akaratától függetlenül felmerülő, a védjegy használatát gátló körülmények, például a védjegyoltalommal érintett áruk vagy szolgáltatások importjának korlátozása vagy az azokkal szemben támasztott egyéb állami előírások.”

Az uniós jog

- 3 A[z európai uniós] védjegyről szóló, 2009. február 26-i 207/2009/EK tanácsi rendeletet (kodifikált változat) (HL 2009. L 78., 1. o.; helyesbítés: HL 2017. L 142., 104. o.) módosította a 2015. december 16-i (EU) 2015/2424 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2015. L 341., 21. o.; helyesbítés: HL 2017. L 142., 104. o.), amely 2016. március 23-án lépett hatályba. A rendeletet később 2017. október 1-jei hatállyal hatályon kívül helyezte és felváltotta az európai uniós védjegyről szóló, 2017. június 14-i (EU) 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2017. L 154., 1. o.). A szóban forgó, megszűnés megállapítása iránti kérelem benyújtásának időpontjára tekintettel azonban, amely a jelen esetben 2013. november 18., és amely az alkalmazandó anyagi jog meghatározása céljából döntő jelentőségű, a jelen jogvitára a 207/2009 rendelet anyagi jogi rendelkezései irányadók.

- 4 A 207/2009 rendelet (10) preambulumbekzdésének szövege a következő:

„Csak akkor indokolt oltalomban részesíteni a[z európai uniós] védjegyet és a vele ütköző, korábban lajstromozott védjegyet, ha e védjegyeket ténylegesen használják.”

- 5 Az említett rendeletnek „[Az európai uniós] védjegy használata” című 15. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„Ha a jogosult a lajstromozástól számított öt éven belül nem kezdte meg [az európai uniós] védjegy tényleges használatát [az Európai Unióban] az árujegyzékben szereplő árukkal és szolgáltatásokkal kapcsolatban, vagy ha az ilyen használatot öt éven át megszakítás nélkül elmulasztotta, [az európai uniós] védjegyoltalomra alkalmazni kell az e rendeletben meghatározott jogkövetkezményeket, kivéve ha a jogosult a használat elmaradását kellőképpen igazolja.”

Az első albekezdés alkalmazásában használatnak minősülnek a következők is:

- a) [az európai uniós] védjegy olyan alakban történő használata, amely a lajstromozott alaktól csak a megkülönböztető képességet nem érintő elemekben tér el;

[...]”

- 6 Ugyanezen rendeletnek „A védjegyoltalom megszűnésének okai” című 51. cikke (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„A[z EUIPO-hoz] benyújtott kérelem vagy a védjegybitorlási perben előterjesztett viszontkereset alapján a[z európai uniós] védjegyoltalom megszűnését kell megállapítani, ha:

- a) a jogosult az árujegyzékben szereplő árukkal, illetve szolgáltatásokkal kapcsolatban a védjegy tényleges használatát az [Unióban] megszakítás nélkül öt éven át elmulasztja, és a jogosult a használat elmaradását kellőképpen nem igazolja; a[z európai uniós] védjegyoltalom megszűnése azonban nem állapítható meg, ha az ötéves időtartam elteltét követően, de a megszűnés megállapítására irányuló kérelem vagy viszontkereset benyújtását megelőzően megkezdik, illetve folytatják a tényleges védjegyhasználatot; e rendelkezés nem alkalmazható, ha a jogosult a tényleges védjegyhasználatot a kérelem vagy a viszontkereset benyújtását megelőző, a használat megszakítás nélküli ötéves elmulasztása időtartamának lejártakor kezdődő három hónapban csupán azt követően kezdi meg, illetve folytatja, hogy értesül arról, hogy a használat hiánya miatt a megszűnés megállapítását fogják kérni;

[...]”

- 7 A 2017/1001 rendelet (24) preambulumbekkezdése, 18. cikke és 58. cikke a 207/2009 rendelet (10) preambulumbekkezdésének, 15. cikkének, illetve 51. cikkének felel meg.

- 8 A 2017/1001 rendelet (25) preambulumbekkezdése, amelynek a 207/2009 rendeletben nincs megfelelője, a következőket tartalmazza:

„Méltányossági okokból és a jogbiztonságra tekintettel az európai uniós védjegy olyan alakban történő használatát, amely a lajstromozott alaktól csak a megkülönböztető képességet nem érintő elemekben tér el, elegendőnek kell tekinteni a védjegy által biztosított jogok fenntartásához, függetlenül attól, hogy a védjegyet a használt alakban is lajstromozták-e.”

A jogvita előzményei

- 9 A jelen ügy szempontjából a jogvita előzményei és a vitatott határozat lényeges elemei a megtámadott ítélet 1–11. pontja alapján az alábbiak szerint foglalhatók össze.

- 10 2003. szeptember 30-án a Pharmasan GmbH Freiburg, amelynek a Viridis jogutódja, a „Boswelan” szömegjelölés európai uniós védjegyként történő lajstromozását kérte az EUIPO-tól a védjegyekkel ellátható termékek és szolgáltatások nemzetközi osztályozására vonatkozó, felülvizsgált és módosított, 1957. június 15-i Nizzai Megállapodás szerinti 5. osztályba tartozó „gyógyszerészeti és egészségügyi készítmények” vonatkozásában.
- 11 Ezt a bejelentést a *Közösségi Védjegyértesítő* 2004. augusztus 2-i 31/2004. számában tették közzé, és a védjegyet (a továbbiakban: vitatott védjegy) 2007. április 24-én lajstromozták.
- 12 2013. november 18-án a Hecht-Pharma a 207/2009 rendelet 51. cikke (1) bekezdésének a) pontja alapján az árujegyzékben szereplő valamennyi áru tekintetében kérelmet terjesztett elő e védjegy megszűnésének megállapítása iránt, azzal az indokkal, hogy a védjegy nem képezte tényleges használat tárgyát.
- 13 2014. szeptember 26-i határozatával az EUIPO törlési osztálya megállapította a Viridis védjegy oltalmának az összes lajstromozott áru tekintetében történő megszűnését.
- 14 2014. november 6-án a Viridis a 207/2009 rendelet 58–64. cikke alapján a törlési osztály határozatával szemben fellebbezést nyújtott be az EUIPO fellebbezési tanácsához.
- 15 A vitatott határozattal az EUIPO ötödik fellebbezési tanácsa (a továbbiakban: fellebbezési tanács) a fellebbezést elutasította.
- 16 Először is a fellebbezési tanács megállapította, hogy a Viridis által előterjesztett bizonyítékok alapján nem igazolható a vitatott védjegynek az azzal jelölt áruk tekintetében az Európai Unióban, a megszűnés megállapítása iránti kérelmet megelőzően megszakítás nélkül öt éven át tartó tényleges használata. Ezek a bizonyítékok ugyanis egy klinikai vizsgálatra vonatkozó, kizárólag belső jellegű cselekményekkel kapcsolatosak. Ezek az áru forgalmazásának legkorábbi, versenyen kívüli szakaszából származnak. Nem kifelé irányuló, a szóban forgó áruk forgalmazásával, illetve reklámozásával kapcsolatos cselekményekről van szó. Nem minősülnek közvetlen előkészítő cselekménynek vagy azonnali piacindításra irányuló cselekménynek sem.
- 17 Másodszor, a fellebbezési tanács többek között a TRIPs-megállapodás szövegéből következő jogos indok fogalmára hivatkozva úgy ítélte meg, hogy a jelen esetben a klinikai vizsgálat lefolytatása önmagában véve nem minősül a Viridis akaratától független olyan indoknak, amely igazolja a vitatott védjegy használatának elmaradását. A klinikai vizsgálat időtartama ugyanis a védjegyjogosult által befektetni kívánt pénzügyi eszközök függvénye, és ez nem tartozik a védjegyjogosult akaratától független akadályok kategóriájába. Az eljárás időtartamára vonatkozó felelősség csak azután tudható be külső oknak, hogy az áru forgalomba hozatala iránt hivatalos kérelmet nyújtottak be. Az európai uniós védjegyekre vonatkozóan a 207/2009 rendelet által biztosított oltalom az erre irányuló hivatalos kérelem előtt nem tűnik szükségesnek, és ha egy gyógyszeripari vállalkozás mégis úgy dönt, hogy az európai uniós védjegyet már évekkel a kérelem benyújtása előtt lajstromoztatja, akkor a klinikai vizsgálat elhúzódása a saját felelőssége körébe tartozik.

A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

- 18 A Törvényszék Hivatalához 2016. május 30-án benyújtott keresetlevelével a Viridis a vitatott határozat amiatt történő megsemmisítése iránti keresetet terjesztett elő, hogy a fellebbezési tanács elutasította a felszólalási osztály azon határozatát, amely megállapította a Viridis sclerosis multiplex kezelésére szolgáló gyógyszerekre vonatkozó védjegyoltalmának megszűnését.

- 19 Keresetének alátámasztása érdekében a Viridis három jogalapra hivatkozott. Az első jogalap a 207/2009 rendelet 51. cikke (1) bekezdése a) pontjának azáltal történő megsértésén alapul, hogy a fellebbezési tanács tévesen állapította meg, hogy az előadott tények és bizonyítékok nem elegendőek ahhoz, hogy a vitatott védjegynek a szklerózis multiplex kezelésére szolgáló gyógyszerek tekintetében történő, tényleges használatát igazolják. A második jogalap ugyanezen rendelkezés azáltal történő megsértésén alapul, hogy a fellebbezési tanács tévesen ítélte meg úgy, hogy a bemutatott tények és bizonyítékok nem elegendőek ahhoz, hogy az említett védjegy ugyanezen gyógyszerek tekintetében történő használatának elmaradását kellőképpen igazolják. A harmadik jogalap a 207/2009 rendelet 83. cikkének, és különösen a bizalomvédelem elvének megsértésén alapul.
- 20 A Törvényszék ezeket a jogalapokat, és ebből következően a kereset egészét elutasította.

A felek Bíróság előtti kérelmei

- 21 Fellebbezésével a Viridis azt kéri, hogy a Bíróság:
- helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;
 - az ügyet utalja vissza a Törvényszék elé;
 - az EUIPO-t kötelezze a költségek viselésére, vagy másodlagosan jelenleg ne határozzon a költségek viseléséről.
- 22 Az EUIPO azt kéri, hogy a Bíróság:
- utasítsa el a fellebbezést;
 - a Viridist kötelezze a költségek viselésére.
- 23 A Hecht-Pharma azt kéri, hogy a Bíróság:
- utasítsa el a fellebbezést;
 - a Viridist kötelezze a költségek viselésére.

A fellebbezésről

- 24 Fellebbezése alátámasztásaként a Viridis két jogalapra hivatkozik, amelyek közül az elsőt a 2017/1001 rendelet 58. cikke (1) bekezdése a) pontjának azáltal történt megsértésére alapítja, hogy a Törvényszék tévesen állapította meg a vitatott védjegy tényleges használatának elmaradását, a másodikat pedig ugyanezen rendelkezés azáltal történt megsértésére, hogy a Törvényszék tévesen állapította meg a védjegyhasználat elmaradása kellőképpen történő igazolásának hiányát.

Előzetes észrevételek

- 25 Egyrészről meg kell jegyezni, hogy a Viridis és a Hecht-Pharma beadványaiban a 2017/1001 rendelet rendelkezéseire hivatkozik. Mivel azonban – amint ez a jelen ítélet 3. és 7. pontjából is kitűnik – a jelen ügyre a 207/2009 rendelet alkalmazandó, és a 2017/1001 rendelet 18. és 58. cikke a 207/2009 rendelet 15. és 51. cikkének felel meg, a felek által az előbbi cikkekre vonatkozóan tett hivatkozásokat az utóbbi cikkekre való hivatkozásként kell érteni.

- 26 Másrésről viszont a két fellebbezési jogalap, amely lényegében a 207/2009 rendelet 51. cikke (1) bekezdése a) pontjának megsértésére vonatkozik, a „tényleges használat” és a „használat elmaradásának kellőképpen történő igazolása” 207/2009 rendelet értelmében vett fogalmának értelmezésére vonatkozó jogi kérdéseket vet fel, ahogyan erre indítványának 32. és 33. pontjában a főtanácsnok is rámutatott. Ezért – a Hecht-Pharma állításával ellentétben – ezek a jogalapok, amelyek nem a tények és a bizonyítékok újbóli értékeltetésére irányulnak, elfogadhatóak.

Az első jogalapról

A felek érvei

- 27 Első jogalapjával a Viridis lényegében azt állítja, hogy a Törvényszék megsértette a 207/2009 rendelet 51. cikke (1) bekezdésének a) pontját, amikor a vitatott védjegy tényleges használatának értékelése során két jogi hibát ejtett.
- 28 Első helyen a Viridis a megtámadott ítélet 36. pontját kifogásolja, amelyben a Törvényszék elvként rögzítette, hogy a gyógyszer jelölő védjegy csak akkor képezheti tényleges használat tárgyát, ha az adott gyógyszer megkapta a forgalombahozatali engedélyt (a továbbiakban: forgalombahozatali engedély).
- 29 E fél szerint ez az elv a „tényleges használat” fogalmának olyan megszorító értelmezésén alapul, amely indokolatlan lenne, mivel a Törvényszék által a jelen ügyben megvizsgált használati cselekmények nem minősülnek jogellenesnek.
- 30 A Viridis azt állítja, hogy ez az értelmezés a Bíróság és a Törvényszék ítélkezési gyakorlatával is ellentétes. Ezen ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis a tényleges használat fennállását eseti alapon kell értékelni. Még a minimális használat és az egyetlen vevőnek történő értékesítés is elégségesnek tekinthető, ha ezek a cselekmények kereskedelmi szempontból indokoltak. A kifelé irányuló használat nem jelenti azt, hogy feltétlenül a végső fogyasztók felé kell irányulnia.
- 31 Ebből következően a tényleges használat nem zárható ki azon az alapon, hogy a szóban forgó árut nem lehet a fogyasztói körök számára forgalmazni vagy reklámozni.
- 32 Éppen ellenkezőleg, a gyógyszeripar érdekeit is figyelembe véve tekintetbe kell venni, hogy a jogszerű védjegyhasználati cselekmények – mint amilyeneket a Viridis a szóban forgó klinikai vizsgálat során végzett – tényleges használatnak minősülhetnek, ha az eseti alapon történő értékelés keretében elegendőnek bizonyulnak. A 207/2009 rendelet 51. cikke (1) bekezdésének a) pontjában előírt ötéves határidő a gyógyszeripari ágazat sajátos jellemzői miatt ugyanis nem elegendő, tekintettel a kis létszámú vevőkörre és a klinikai vizsgálatok résztvevőinek korlátozott számára.
- 33 Második helyen a Viridis a Törvényszéknek a megtámadott ítélet 39. pontjában foglalt első mondatát vitatja, amely szerint a vitatott védjegynek harmadik személyekkel szemben, klinikai vizsgálat keretében történő használata nem hasonlítható forgalomba hozatalhoz vagy közvetlen előkészítő cselekményhez, mivel belső jellegű használatra irányul.
- 34 A Viridis szerint a Törvényszék azáltal, hogy a klinikai vizsgálat keretében történő védjegyhasználatot belső jellegű használatnak tekintette, és kizárta annak tényleges használatnak való minősítését, figyelmen kívül hagyta azt az ítélkezési gyakorlatot, amely szerint a tényleges használat akkor is fennállhat, amikor a forgalmazás még az előkészületi szakaszban van, és még nem kezdődött meg. Ez az ítélkezési gyakorlat lehetővé teszi annak megállapítását, hogy a használat akkor is tényleges lehet, ha nem érint jelentős számú címzettet.

- 35 A Viridis hozzáteszi, hogy a lajstromozott védjegy használatára vonatkozó kötelezettség nem önmagában való cél, és a használat követelményének az a célja, hogy a nem használt védjegyek lajstromát ne terhelje. A „használat” fogalmát ezért bizonyos fokú rugalmassággal kell értelmezni, amit az is bizonyít, hogy a 207/2009 rendelet 15. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontja, valamint a 2017/1001 rendelet (25) preambulumbekkezdése elismeri a védjegynek a lajstromozott alaktól eltérő használatát.
- 36 Az EUIPO és másodlagosan a Hecht-Pharma vitatja az első jogalap megalapozottságát.

A Bíróság álláspontja

- 37 Első jogalapjában a Viridis azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot a vitatott védjegy tényleges használatának értékelésekor. A Viridis szerint ugyanis a Törvényszék hibát követett el, amikor egyrészt a megtámadott ítélet 36. pontjában elvként rögzítette, hogy a gyógyszerre vonatkozó védjegyoltalom fenntartására alkalmas használat csak akkor állhat fenn, ha az adott gyógyszer megkapta a forgalombahozatali engedélyt, másrészt amikor ezen ítélet 39. pontjában kizárta, hogy a klinikai vizsgálat keretében történő védjegyhasználat tényleges használatnak minősülhet.
- 38 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely védjegy akkor képezi a 207/2009 rendelet 51. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében tényleges használat tárgyát, ha az árujegyzékben szereplő áruk vagy szolgáltatások származásának azonosíthatóságára irányuló, alapvető rendeltetésének megfelelően használják, abból a célból, hogy ezeknek az áruknak és szolgáltatásoknak piacot hozzon létre vagy tartson fenn, kivéve az olyan szimbolikus jellegű használatot, amelynek egyetlen célja a védjegyoltalomból eredő jogok fenntartása (2003. március 11-i Ansul ítélet, C-40/01, EU:C:2003:145, 43. pont; 2017. június 8-i W. F. Gözze Frottierweberei és Gözze ítélet, C-689/15, EU:C:2017:434, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 39 A védjegy tényleges használata tehát nemcsak az érintett vállalkozáson belüli, hanem a védjegyoltalomban részesülő áruk vagy szolgáltatások piacán történő védjegyhasználatot feltételez. A védjegyhasználatnak olyan árukra és szolgáltatásokra kell irányulnia, amelyeket már forgalmaznak, vagy amelyek forgalmazását a vállalkozás a vásárlók megszerzése érdekében – például reklámkampányok keretében – már előkészítette (lásd ebben az értelemben: 2003. március 11-i Ansul ítélet, C-40/01, EU:C:2003:145, 37. pont).
- 40 Nem tekinthető azonban a védjegy tényleges használatának a védjegy olyan árukon való elhelyezése, amelyek nem vesznek részt a védjeggyel jelölt áruk piacára történő bejutásra irányuló forgalmazásban, mivel az ilyen árukon való elhelyezés nem járul hozzá sem az áruk felvevőpiacának kialakításához, sem pedig ahhoz, hogy ezeket az árukat a fogyasztók érdekében meg lehessen különböztetni a más vállalkozásoktól származó áruktól (lásd ebben az értelemben: 2009. január 15-i Silberquelle ítélet, C-495/07, EU:C:2009:10, 21. pont).
- 41 A védjegyhasználat ténylegességének mérlegelése során figyelembe kell venni minden olyan tény és körülményt, amely alapján megállapítható, hogy a védjegy kereskedelmi használata valóságos-e; idesorolhatók különösen az érintett gazdasági szektorban igazoltnak tekintett olyan használatok, amelyek feladata az, hogy a védjeggyel ellátott áruk vagy szolgáltatások számára megteremtsék és fenntartsák a piaci részesedést, ezen áruk vagy szolgáltatások természete, a piac jellegzetességei, valamint a védjegy használatának terjedelme és gyakorisága (2003. március 11-i Ansul ítélet, C-40/01, EU:C:2003:145, 43. pont; 2019. január 31-i Pandalis kontra EUIPO ítélet, C-194/17 P, EU:C:2019:80, 83. pont).
- 42 A jelen ügyben a megtámadott ítélet 36. pontjában a Törvényszék megállapította, hogy a Viridis által a vitatott védjegy tényleges használatának bizonyítása céljából az EUIPO elé terjesztett, ezen ítélet 35. pontjában hivatkozott bizonyítékok alapján megállapítható, hogy a Viridis olyan előkészítő jellegű

cselekményeket végzett, amelyek a forgalombahozatali engedély iránti kérelem benyújtása céljából lefolytatott klinikai vizsgálati eljárás alkalmazására irányultak, és e vizsgálatot illetően bizonyos reklámozási jellegű cselekményekre is kiterjedtek.

- 43 A Törvényszék azonban ugyanezen 36. pontban rámutatott, hogy „kizárólag az illetékes hatóságok által kiadott forgalombahozatali engedély teszi lehetővé [ezen] védjegy nyilvános, kifelé irányuló használatát”, mivel a gyógyszerekre vonatkozó jogszabályok tiltják a forgalombahozatali engedéllyel még nem rendelkező gyógyszerek reklámozását, és ennél fogva a piaci részesedés megszerzésére vagy fenntartására irányuló bármilyen kommunikációs cselekményt.
- 44 A Törvényszék a megtámadott ítélet 37. és 38. pontjában ehhez hozzáfűzte, hogy bár a védjeggyel jelölt áruk forgalmazása előtt is sor kerülhet tényleges használatra, de csak azzal a feltétellel, hogy a forgalomba hozatal hamarosan bekövetkezik. Márpedig a jelen ügyben a Törvényszék szerint a Viridis nem bizonyította, hogy a vitatott védjeggyel jelölt, szklerózis multiplex kezelésére szolgáló gyógyszer forgalmazására hamarosan sor kerül, mivel nem terjesztett elő olyan bizonyítékot, amely alapján megállapítást nyerhetett volna, hogy a klinikai vizsgálat a vége felé közeledik.
- 45 Végül a Viridis egyes érveire válaszul a Törvényszék a megtámadott ítélet 39. pontjában megvizsgálta a vitatott védjegynek a szóban forgó klinikai vizsgálat keretében történt használatát övező konkrét körülményeket, és lényegében azt állapította meg, hogy ez a használat olyan belső jellegű használat körébe tartozott, amellyel kapcsolatban nem nyert bizonyítást, hogy a mértéke jelentősnek lett volna tekinthető a gyógyszeripari ágazatban.
- 46 Először is a Törvényszék – az általa a megtámadott ítéletben kifejtett megállapítások szerint – a jelen ítélet 38–41. pontjában ismertetett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően egyenként értékelte a jelen ügyben felmerülő össze tényállási elemet és körülményt annak eldöntése érdekében, hogy a Viridis által hivatkozott használati cselekmények tükrözik-e a vitatott védjegy olyan jellegű használatát, amely összhangban áll a védjegynek az érintett áruk származását jelző funkciójával, és arra irányuló üzleti céljával, hogy az árujegyzékében szereplő áruk számára piacot hozzon létre vagy tartson fenn.
- 47 A Viridis azon érvét illetően, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 36. pontjában elvként rögzítette, hogy egy gyógyszer vonatkozásában lajstromozott védjegy tényleges használatára csak akkor kerülhet sor, ha az adott gyógyszer megkapta a forgalombahozatali engedélyt, rá kell mutatni arra, hogy a Törvényszék a konkrét értékelése keretében csupán abból a megállapításából vonta le a következtetéseket, hogy az alkalmazandó jogszabályok alapján a forgalombahozatali engedéllyel még nem rendelkező gyógyszerek nem képezhetik piaci részesedés megszerzésére vagy fenntartására irányuló reklámozás tárgyát. Ezért az ilyen gyógyszert jelölő védjegyet – a jelen ítélet 39. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatban foglaltakkal ellentétben – nem lehet az érintett piacon használni.
- 48 Hozzá kell tenni ehhez, hogy az a körülmény – amennyiben igaznak bizonyul –, hogy a Viridis által hivatkozott használati cselekmények állítása szerint megfeleltek az alkalmazandó jogszabályi előírásoknak, még nem elegendő annak bizonyításához, hogy ez a használat a 207/2009 rendelet 51. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében tényleges volt, mivel a ténylegességet az adott ügyben fennálló összes tényállási elemre és körülményre tekintettel, konkrét módon kell értékelni, és az nem függhet kizárólag a használati cselekmények jogszerű voltától. Márpedig a jelen ügyben nincsen szó a vitatott védjegy oltalma alá tartozó áruk piaci használatáról.
- 49 A Viridis arra vonatkozó érvével kapcsolatban, hogy szerinte a gyógyszeripari ágazatban a 207/2009 rendelet 51. cikke (1) bekezdésének a) pontjában előírt ötéves határidő nem elegendő, meg kell jegyezni – ahogyan ezt indítványának 45. pontjában a főtanácsnok is tette –, hogy ez a határidő a szóban forgó védjegy árujegyzékében szereplő áruk vagy szolgáltatások gazdasági ágazatától függetlenül alkalmazandó. Ebből következően ez az érv hatástalan.

- 50 Másodszer, a Viridis egyes érveire válaszul a Törvényszék a megtámadott ítéletnek a jelen ítélet 45. pontjában ismertetett 39. pontjában rámutatott, hogy a vitatott védjegy klinikai vizsgálat keretében történő használata nem hasonlítható forgalomba hozatalhoz vagy közvetlen előkészítő cselekményhez, hanem belső jellegű használatnak kell tekinteni, mert versenyen kívül, egy szűk beavatkozási körön belül történt, és nem irányult piaci részesedés megszerzésére vagy fenntartására.
- 51 A Törvényszék ezzel nem hagyta figyelmen kívül a jelen ítélet 39. pontjában ismertetett és a Viridis által hivatkozott azon ítélkezési gyakorlatot, amely szerint akkor is sor kerülhet az európai uniós védjegyek tényleges használatára, amikor a jelölt áruk még nem kerültek forgalomba. Éppen ellenkezőleg, a Törvényszék a megtámadott ítélet 37. pontjában helyesen emlékeztetett arra, hogy ilyen használat csak akkor állapítható meg, ha a szóban forgó áruk forgalmazása hamarosan bekövetkezik, és ezen ítélet 38. és 39. pontjában úgy ítélte meg, hogy a Viridis nem bizonyította, hogy az adott ügyben ez így van.
- 52 A Törvényszék konkrétan annak vizsgálatával, hogy a vitatott védjegy állított használata harmadik személyekkel szemben valósult-e meg, és hogy a gyógyszeripari ágazatra jellemző tényezőkre tekintettel a használat mértéke kellően nagy volt-e, a Bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelően a használat ténylegességét vizsgálta.
- 53 A jelen ítélet 38–41. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatra tekintettel ugyanis – ahogyan erre indítványának 57., 59. és 61–63. pontjában lényegében a főtanácsnok is rámutatott – meg kell állapítani, hogy amennyiben az európai uniós védjegy tényleges használata csak akkor bizonyítható olyan használati cselekményekkel, amelyek a jelölt áruk vagy szolgáltatások forgalmazásának korábbi szakaszához kapcsolódnak, ha a forgalmazásra hamarosan sor kerül, az ilyen tényleges használat bizonyítására alkalmas használati cselekményeknek már a forgalmazás ezen korábbi szakaszában is kifelé kell irányulniuk, és az ezen áruk vagy szolgáltatások leendő vásárlóközönségére kell hatást gyakorolniuk.
- 54 Végül a Viridis állításával ellentétben a 207/2009 rendelet 15. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontjából nem vezethető le a „tényleges használat” fogalmának rugalmasabb értelmezése.
- 55 Ez utóbbi rendelkezés értelmében ugyanis a 207/2009 rendelet 15. cikke (1) bekezdésének első albekezdése értelmében használatnak minősül a védjegy lajstromozott alaktól eltérő alakban történő használata is, amennyiben a védjegy lajstromozott alakjának megkülönböztető képessége nem változik (2017. október 11-i EUIPO kontra Cactus ítélet, C-501/15 P, EU:C:2017:750, 65. pont).
- 56 Az előbbi rendelkezés azáltal, hogy nem írja elő, hogy a kereskedelemben használt alaknak szigorúan meg kell egyeznie a védjegy lajstromozott alakjával, a 207/2009 rendelet 15. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontja annak lehetővé tételére irányul, hogy a védjegyjogosult a megjelölés kereskedelmi célú hasznosítása során alkalmazhassa annak variációit, amelyek a megjelölés megkülönböztető képességének módosítása nélkül lehetővé teszik annak az érintett áruk vagy szolgáltatások forgalmazása és reklámozása által támasztott követelményekhez való igazítását (2017. október 11-i EUIPO kontra Cactus ítélet, C-501/15 P, EU:C:2017:750, 66. pont).
- 57 Bár a 207/2009 rendelet 15. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontja ezáltal bizonyos fokú rugalmasságot enged az európai uniós védjegyek használati alakjával kapcsolatban, ez a rendelkezés akkor sincs kihatással e használat ténylegességének értékelésére, amelyet a jelen ítélet 38–41. pontjában ismertetett ítélkezési gyakorlatban megállapított szempontok alapján kell lefolytatni.
- 58 Ebből az következik, hogy az első jogalapot részben mint hatástalant, részben mint megalapozatlant el kell utasítani.

A második jogalapról

A felek érvei

- 59 Második jogalapjával a Viridis lényegében azt állítja, hogy a Törvényszék megsértette a 207/2009 rendelet 51. cikke (1) bekezdésének a) pontját, amikor kizárta a vitatott védjegy használata elmaradására vonatkozó jogos indok fennállását.
- 60 A Törvényszék a használat elmaradásának igazolására vonatkozó értékelés során lényegében azt rótta fel neki, hogy túl korán lajstromoztatta a vitatott védjegyet. Következésképpen kizárta annak lehetőségét, hogy a használat elmaradását igazolják abban az esetben, amikor ezt a védjegyet a gyógyszerekre vonatkozó jogszabályok alapján forgalombahozatali engedély iránti kérelem előkészítése érdekében folytatott klinikai vizsgálattal összefüggésben használják, és a vizsgálatra vonatkozó kérelmet jóval a védjegy lajstromozása után nyújtják be, illetve a befektetett pénzügyi eszközök nem elegendőek ahhoz, hogy a klinikai vizsgálatot a lehető leghamarabb befejezzék.
- 61 Márpedig először is, a Törvényszék az idő múlására hivatkozással kiüresítette a 207/2009 rendelet 15. cikke (1) bekezdésének első albekezdésében és 51. cikke (1) bekezdésének a) pontjában említett ötéves határidő jelentését. Az olyan gyógyszervédjegy ugyanis, amely esetében ezt a határidő majdnem lejár vagy már le is járt, gyakorlatilag használhatatlanná válik, mert kizárólag a forgalombahozatali engedély iránti kérelemmel igazolható a használat elmaradása. A 207/2009 rendelet 51. cikke (1) bekezdése a) pontjának végén említett három hónapos határidő e tekintetben nem elegendő, mivel nem ad lehetőséget a klinikai vizsgálat befejezésére.
- 62 Másodszor azáltal, hogy a befektetett pénzügyi eszközöket is figyelembe vette, a Törvényszék álláspontja azt eredményezi, hogy az anyagilag erős vállalkozások könnyebben tudnak megfelelő védjegyjogi oltalmat szerezni a beruházásaik számára, mint a pénzügyileg gyengébb vállalkozások. Mindenesetre a Törvényszék nem támaszkodhat arra az elvont feltevésre, hogy a további beruházások a jelen esetben lehetővé tették volna a szóban forgó klinikai vizsgálat gyorsabb lefolytatását.
- 63 Az EUIPO és másodlagosan a Hecht-Pharma úgy véli, hogy a második jogalap megalapozatlan.

A Bíróság álláspontja

- 64 Második jogalapjával a Viridis lényegében azt állítja, hogy a Törvényszék megsértette a 207/2009 rendelet 51. cikke (1) bekezdésének a) pontját, amikor kizárta, hogy a klinikai vizsgálat lefolytatása jogos indoknak minősülhet a vitatott védjegy használatának elmaradására.
- 65 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 207/2009 rendelet 51. cikke (1) bekezdésének a) pontja alapján a használat elmaradásának kellőképpen történő igazolása az e rendelkezésben foglalt feltételek mellett akadályát képezheti az európai uniós védjegy tényleges használat hiánya miatti megszűnésének.
- 66 A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint csak az olyan akadályok igazolhatják kellőképpen a védjegy használatának elmaradását, amelyek kellően közvetlenül kapcsolódnak a védjegyhez, annak használatát lehetetlenné vagy észszerűtlenné téve, és amelyek e védjegy jogosultjának akaratától függetlenek. Eseti alapon kell értékelni, hogy az adott akadály kiküszöbölésére irányuló üzleti stratégia megváltoztatása észszerűtlenné teszi-e az említett védjegy használatát (2007. június 14-i Häupl ítélet, C-246/05, EU:C:2007:340, 54. pont; 2016. március 17-i Naazneen Investments kontra OHIM ítélet, C-252/15 P, nem tették közzé, EU:C:2016:178, 96. pont).

- 67 Pontosítani kell továbbá, hogy a TRIPs-megállapodás, amelyben az Unió részes fél, és amelyet a Bíróság az előző pontban ismertetett ítélkezési gyakorlatban figyelembe vett, 19. cikkének (1) bekezdésében a védjegyhasználat elmaradásának jogos indokai közé sorolja a védjegyjogtalommal érintett árukkal vagy szolgáltatásokkal szemben támasztott állami előírásokat.
- 68 Az adott ügyben a Törvényszék a megtámadott ítélet 53. pontjában összefoglalt, ezen ítélkezési gyakorlat alapján mondta ki az ítélet 61. pontjában, hogy bár a klinikai vizsgálat lefolytatása a védjegyhasználat elmaradásának jogos indokát is jelentheti, a Viridis által a jelen ügyben hivatkozott és a Törvényszék által az említett ítélet 55–60. pontjában értékelt cselekmények és események a Viridis saját befolyása alá és saját felelősségi körébe tartoznak, és így nem tekinthetők az akaratától független akadályoknak.
- 69 A megtámadott ítélet 55–60. pontjában lényegében az szerepel, hogy először is a Törvényszék azt állapította meg, hogy a Viridis saját döntése, nem pedig jogszabályi kötelezettség alapján kérte már 2003-ban a vitatott védjegy lajstromozását annak ellenére, hogy az áru forgalomba hozatalának időpontját, sőt lehetőségét erős bizonytalanság övezte, mivel az áru még csak a klinikai vizsgálat szakaszában volt. Másodszor, a Törvényszék figyelembe vette azt a tényt, hogy a szóban forgó klinikai vizsgálat során felmerült állítólagos nehézségek, amelyek befejezési időpontja egyébként továbbra is bizonytalan volt, arra utalnak, hogy a Viridis által megítélt beruházás az érintett ágazat sajátosságaira tekintettel nem volt elegendő. Harmadszor, a Törvényszék rámutatott, hogy a Viridis klinikai vizsgálat iránti kérelmére több mint három évvel a vitatott védjegy lajstromozása után került sor.
- 70 Így tehát – ellentétben azzal, amit a Viridis a jelen fellebbezés során sugall – a Törvényszék egyáltalán nem zárta ki, hogy a klinikai vizsgálat jogos indoknak minősülhet a védjegyhasználat elmaradását illetően. Éppen ellenkezőleg, a Törvényszék a Bíróságnak a jelen ítélet 66. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatát alkalmazta az előtte felhozott körülmények konkrét értékelése során.
- 71 A Törvényszék azzal a megállapításával sem követett el jogi hibát, hogy a vitatott védjegy bejelentési és lajstromozási időpontja, illetve a klinikai vizsgálat megindításának időpontja között eltelt idő, a klinikai vizsgálat időtartama, valamint a vizsgálat gyors lefolytatására megállapított pénzügyi eszközök főszabály szerint a védjegyjogosult felelősségi körébe tartoznak, és ezért nem lehet azokat a védjegyjogosult akaratától független akadályoknak minősíteni.
- 72 Másfelől a Viridis állításával ellentétben a Törvényszék megközelítése nem üresíti ki a 207/2009 rendelet 51. cikke (1) bekezdésének a) pontjában említett ötéves határidő jelentését. E határidő fennállása nem jelenti azt, hogy az érintett védjegy jogosultja nem tehet meg kellő időben minden szükséges előkészületet annak érdekében, hogy ezen időtartam leteltét követően ténylegesen használhassa ezt a védjegyet.
- 73 A 207/2009 rendelet (10) preambulumbekkezdésére tekintettel látható ugyanis, hogy ellentétes lenne a rendelet 51. cikke (1) bekezdése a) pontjának felépítésével, ha „a használat elmaradásá[nak] kellőképpen [történő] igazol[ása]” fogalmának túlságosan tág jelentést biztosítanánk (2007. június 14-i Häupl ítélet, C-246/05, EU:C:2007:340, 51. pont).
- 74 A fentiekre tekintettel a második jogalapot mint megalapozatlant kell elutasítani, és ebből következően a fellebbezést teljes egészében el kell utasítani.

A költségekről

- 75 Az eljárási szabályzat 184. cikkének (2) bekezdése értelmében, ha a fellebbezés megalapozatlan, a Bíróság határoz a költségekről. Ugyanezen szabályzat 138. cikkének (1) bekezdése, amelyet e szabályzat 184. cikkének (1) bekezdése értelmében a fellebbezési eljárásban is alkalmazni kell, akként rendelkezik, hogy a Bíróság a peresztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte.

- 76 A Viridist, mivel pervesztes lett, az EUIPO és a Hecht-Pharma kérelmének megfelelően kötelezni kell saját költségei, valamint az EUIPO és a Hecht-Pharma részéről felmerült költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A Bíróság a fellebbezést elutasítja.**
- 2) **A Bíróság a Viridis Pharmaceutical Ltd-t kötelezi a saját költségein felül az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) és a Hecht-Pharma GmbH részéről felmerült költségek viselésére.**

Aláírások